

Ruimte schoolexaminering en de curriculumactualisatie

Examenfestival 9 en 10 maart
Tes Schmeink en Tineke Kaptein

Uitwisseling | Een toets(vorm) met indruk

- Welke toets(vorm) of schoolexamen van de middelbare school die jullie je nog kunnen herinneren? Omdat je hem tof vond en/of er veel van hebt geleerd?



Uitwisseling | Een toets(vorm) met indruk

‘Economie had een spel ontwikkelt waar je aan de knoppen van monetair beleid kon draaien en dan kon zien wat impact op de economie was. Je moest zelf beleid maken maar ook reageren op veranderingen van inflatie en investeringen.’

‘Bij Latijn moesten we een verdieping op een onderwerp doen wat redelijk free format was en toen hebben wij een boek geschreven vanuit verschillende perspectieven in Romeinse tijd’

‘We moesten energie opwekken. Dat werd met een gieter van het dak van de school in een bakje gieten dat aan een fietswiel zat om de dynamo te laten lopen.’

Een stad ontwerpen voor het profiel maatschappij en economie (wiskunde, economie en aardrijkskunde) soort van simcity spelen, maar dan zonder elektronische hulpmiddelen

We deden een keer een "moordonderzoek" omdat onze decaan was "vermoord". We gingen de inkt van een briefje analyseren bij scheikunde, handschrift en taalgebruik bij Nederlands en bloedspetters bij natuurkunde. Ik geloof nog meer bij andere vakken, maar weet niet meer precies wat.

‘Voor muziek moesten we zelf een muziektijdschrift samenstellen, met daarin o.a. een recensie van een album, maar ook roddel en achterklap mocht erin. Ik had op de cover John Bon Jovi een nieuw kapsel gegeven (een hippe boblijn)’

‘Ik had ooit een toets bij Engels over Shakespeare, waarbij we een scène moesten ensceneren en spelen met een groep. Daarmee moesten we laten zien dat we de tekst begrepen hadden’

‘Ik heb een keer een spel moeten maken bij geschiedenis. Soort ganzenbord werd het, als je 6 gooide werd je gekielhaald, bij 31 had je scheurbuik en 28 was wind mee.’

‘Het muziekexamen, dat was een volwaardige show in het stadstheater geworden. Spannend vond ik het, maar ook heel erg leuk.’

Ik heb een marktonderzoek gedaan voor een eigen gekozen uitvinding voor economie. Wij gebruikten een idee van het beste idee van Nederland. Veel van geleerd over hoe je onderzoekt of je idee rendabel is.

Bij wiskunde moesten we in groepjes een leuke (praktische) opdracht bedenken voor de onderbouw. En dat vond dan plaats in een groot park, dus het was de hele dag buiten en gaf mogelijkheden voor praktische opdrachten.

Actualisatie kerndoelen en examenprogramma's

- Actualisatie > implementatie
- Rijke vs basale implementatie van kerndoelen en examenprogramma's
- Curriculumactualisatie als vliegwiel voor (gesprek over) onderwijs(ontwikkeling) en herbezinning toetsing en examinering



Wat is toetsing?

- Vaststellen wat een leerling heeft geleerd (informatie verzamelen over kennis, vaardigheden en houdingen in relatie tot leerdoelen)
- En vervolgens beslissen
 - Wat een leerling moet/kan doen ter verbetering / ontwikkeling
 - Of een leerling gekwalificeerd is voor een vervolgstap
- Functie: feedback / communicatie richting
 - Leerling
 - Docent
 - Ouder
 - School
 - Overheid



Wat moet en wat mag?

- Formele status van toetsing in drie vormen
 - Centraal examen
 - Schoolexamen
 - Voortgangstoetsing

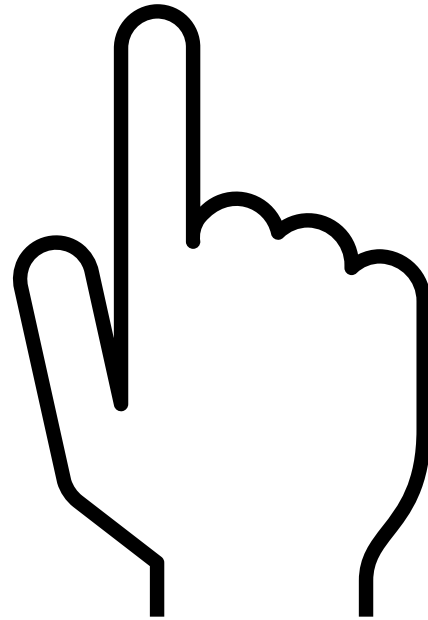


Eindexamen in Nederland

C(SP)E	Schoolexamen
Landelijk, voor alle leerlingen gelijk	
Identiek programma voor alle leerlingen	
Gestandaardiseerde toetsing	



Ophalen: SE naast CSPE?



Ophalen: SE naast CSPE?



25 - 01 - 2026

Weinig scholen nemen geen schoolexamen af over het beroepsgerichte profielvak

Eind van het jaar stond een klein onderzoek open naar de vraag hoeveel scholen er schoolexamens afnemen over het beroepsgerichte profielvak. 135 mensen hebben de vragenlijst ingevuld. Tien daarvan geven aan geen schoolexamen af te nemen over het beroepsgerichte profielvak. Wettelijk gezien kan dat.

Opvallend is dat veel respondenten denken dat het afnemen van een schoolexamen over het beroepsgerichte profielvak verplicht is en dat schoolexamens vaak ingezet worden als formatieve (tussen)toets, en niet als eindtoets, wat het doel is van een schoolexamen.

[Bekijk de resultaten van het onderzoek →](#)



Uit het flitsonderzoek

- ‘Geeft de leerling hopelijk een betere motivatie en inzicht in of hij klaar is voor het CSPE’
- ‘Het bereidt leerlingen (en docenten) voor op het CSPE’
- ‘Zodat de voorbereiding op het CSPE ook gewicht krijgt’



Maar ook:

- ‘In een SE kunnen we meer en specifieke praktische handelingen toetsen die aansluiten op onze visie op onderwijs’
- ‘In het SE kun je schoolspecifieke onderdelen laten terugkomen’
- ‘In mijn onderwijs wil ik de leerling breder laten leren en meer beroepspraktijk gericht ontwikkelen dan de eindtermen. Om het leerresultaat van de verbreding in de profielvakken te toetsen heb ik schoolexamens ontwikkeld. Een voorbeeld: Computer hardware en systeembeheer wordt in het CSPE niet getoetst. (MVI)’



Schoolexamen als aanvulling op en contrast met C(SP)E

- Waarvoor bedoeld
 - Recht doen aan onderwijsdoelen die je niet centraal kunt toetsen
 - Recht doen aan onderwijsvisie/specifieke context van een school
- Wat is het dan
 - wat niet gemakkelijk in gestandaardiseerde toetsing is te toetsen (vaardigheden, competenties, praktisch werk)
 - wat de school als onderwijsvisie uitdraagt (inhoudelijk, didactisch, eigen inhouden, identiteit)



Wat moet?

- Inhoud en vorm
 - Ten minste de **leerdoelen/examenstof** die het examenprogramma aan het SE toewijst
 - **Afsluitend karakter**; SE = examen
 - **Een cijfer voor het geheel** van het schoolexamen in een vak (dus niet per onderdeel/toets)



Schoolexamen altijd schooleigen

- Inhoud
 - Schooleigen toevoegingen (desgewenst verschillend per kandidaat)
 - Eventueel CE-stof
- Vorm
 - Schriftelijk
 - Praktisch
 - Mondeling
 - Portfolio
 -
- Proces
 - Individueel of groepswerk
 - Keuzemogelijkheden of niet
 - Kort tijdsmoment of lange periode
 -



Waar kan je dan aan denken?

- De vertaling van een visie-element naar het concrete schoolexamen

Alle schoolexamens een groen tintje

Terra Meppel vo in Meppel geeft ook niet-groene vakken bij het schoolexamen een groen tintje mee. “Die context spreekt onze vmbo-leerlingen aan”, zegt docent Metty Padding. “De wereld van bloemisten, boeren, hoveniers, het brede groen: daar zitten de onderwerpen die onze leerlingen meekrijgen, die ze in het nieuws zien. Daarmee worden de toetsen voor hen actueel.”

Vakken als Engels en Nederlands gebruiken bij schoolexamentoetsen vooral groene contexten. Bij spreekvaardigheid Nederlands debatteren leerlingen bijvoorbeeld over stellingen die worden aangeleverd door de groensectie. Bij schrijfvaardigheid Nederlands zit een sollicitatiebrief naar een bedrijf in de groensector, en ook de teksten bij grammatica gaan over groene onderwerpen.



Waar kan je dan aan denken? Praktijkvoorbeeld Curio

2020

1 Basisleerling

Het vak Nederlands op Curio
scala

10 Examenklassen

37 Collega's Nederlands



De uitdaging:

Aanpassing schoolexaminering en het curriculum

Vakgroep
Onderwijsontwikkelgroep (OOG)



Sterke profilering en herkenbaarheid van Curio scala



Ontwikkelen van eigentijds, uitdagend beroepsonderwijs passend bij maatschappelijke en regionale ontwikkelingen



Aanpak tekorten docenten Nederlands



De veranderende doelgroep en motivatie



Onderwijsontwerp: betaalbaar, organiseer- en doceerbaar).

Uitgangspunten

- Wat moet?
- Wat mag?
- Wat past bij de visie?



Vanuit visie op onderwijs en ontwikkeling

- Taalbeleid is leidend
- Betekenisvol
- Vanuit de context
- Samenhang van lesstof, vaardigheden en doelen
- Integratie bestaande en toekomstige ontwikkelingen
- Doelgericht werken aan de brede opdracht van ons onderwijs
- Bijdragen aan kansengelijkheid
- Basisvaardigheden zijn geïntegreerd



Aantrekkelijk

- Voor leerlingen
- Voor ouders
- Voor docenten: stimuleert vakmanschap en beroepstrots



Vanuit verbinding en afstemming

- Tussen Onderwijseenheden
 - Tussen vakken, profielen en bestaand curriculum
-
- Economie en ondernemen
 - Kunst en Vormgeving
 - IMT
 - SDV



Eisen aan het ontwerp



Wettelijk kader: kerndoelen en eindtermen



Vakoverstijgend- en taalontwikkellend lesgeven



Kennis over onderwijseffectiviteit op systeem- school- en klasniveau



Kwaliteitsdenken → instellingsplan



Gebruik maken van bestaande methodes: keuzes



Evidence based en evidence formed



Leerjaar 4 Basis / Kader / Mavo: 4 modules

1. Kijk om je heen
2. Kansen
3. Identiteit
4. Kennis + module examentaal



Overlap kerndoelen → verbinding maken

Economie leerjaar 2		
Opdracht Toets	Vaardigheden	Samenwerken
Rekenvaardigheid	^{RW Procenten} Begrijpend lezen	Wiskunde Rekenen
Werkstukken maken	Gebruik vast formaat schrijfvaardigheid	Nederlands Alle vakken waarbij PO's moeten worden gemaakt Nederlands mens- en maatschap
Economische begrippen	leren leren	
vergelijkend waren o.z	^{RW Verhaalen} - Turken - proeven - vergelijken - onderzoeken	M&M? M&N? Vraag + aanbod M&M
Doorgaand Proces	Begrijppalen / begrijpend leren	

Nask 1 Leerjaar 2		
Opdracht Toets	Vaardigheden	Samenwerken
pw - H1 onderzoeken - H2 stoffen - H3 versuimen - H4 geluid - H6 licht - H7 elektriciteit	Begrijpen leren Hoe doe je onderzoek stoffen herkennen met de eigenschappen Brandstof hoe veiligheids wat is geluid Hoe kunnen we klein zijn Stroomleidingen - onderzoek - verklaren - ontdekkend Lease postens met Lease verbandingen leggen	po stoffen camera obscura M&M RW formule RW verhouding obscure - op de leer maken

Integratie kerndoelen , profielen en vakken

EONS

KV

IMT

SDV

Vakoverstijgend	Doelzin
Kerdoel 1: Taal- en leesomgeving	De school zorgt voor een rijke taal- en leesomgeving.
Kerdoel 2: Taal in de leergebieden	De school stimuleert de taalontwikkeling van de leerling in alle leergebieden.
Communicatie	Doelzin
Kerdoel 3: Luisteren en lezen met begrip	De leerling toont begrip van zakelijke en literaire teksten.
Kerdoel 4: Luisteren en lezen met diep begrip	De leerling evalueert en reflecteert op zakelijke en literaire teksten.
Kerdoel 5: Doelgericht spreken en schrijven	De leerling spreekt en schrijft afgestemd op doel, publiek en context
Kerdoel 6: Creatief taal gebruiken	De leerling gebruikt taal op een creatieve manier.
Kerdoel 7: Schrijven om te leren	De leerling schrijft om tot kennisopbouw of begrip te komen
Kerdoel 8: Bronnen verkennen	De leerling verkent de betrouwbaarheid van verschillende bronnen
Kerdoel 9: Doelgericht gesprekken voeren	De leerling voert gesprekken afgestemd op doel, gespreks- partner(s) en context
Kerdoel 10: Gesprekken voeren om te leren	De leerling voert gesprekken om tot kennisopbouw, begrip of een aanpak te komen.
Kerdoel 11: Reflecteren op taalactiviteiten	De leerling reflecteert op het proces en evalueert het product van een taalactiviteit
Literatuur (Leesoffensief)	Doelzin
Kerdoel 16: Leesvoorkeur	De leerling ontwikkelt een eigen leesvoorkeur
Kerdoel 17: Waarde van literatuur	De leerling verkent de waarde van literatuur.
Kerdoel 18: Verhalende teksten	De leerling toont inzicht in verhalende teksten
Kerdoel 19: Literaire genres	De leerling toont inzicht in genre kenmerken van literatuur
Taal	Doelzin
*Kerdoel 12: Vorm en betekenis beschouwen	De leerling beschouwt de relatie tussen vorm en betekenis van taal
*Kerdoel 13: Spelling, formulering en interpunctie	De leerling toont inzicht in regels en procedures voor spelling, formulering en interpunctie.
*Kerdoel 14: Talige identiteit	De leerling verkent hoe je met taal uiting geeft aan identiteit.
*Kerdoel 15: Taalvariatie en taalverandering	De leerling verkent taalvariatie en taalverandering in het Nederlandse taalgebied.

Module 2: Kansen

PTA toets zakelijke e-mail	Datum PTA toets: Mijn cijfer:	
Opdracht 11 Het sollicitatiegesprek	Je hebt op verschillende manieren geoefend met het voeren van een sollicitatiegesprek en je hebt kennis van de theorie. Boek: - Spreken en gesprekken 3.1 Introductie vanaf blz. 148 - Spreken en gesprekken 3.2 presentatie vanaf blz. 151 - Spreken en gesprekken 3.3 Tweegesprek vanaf blz. 168	
Opdracht 12 De sollicitatietraining	Je hebt een sollicitatietraining gevolgd en je hebt het verslag hiervan verwerkt in Word	



Opdracht 7 Onderzoek jouw bedrijf!

Voor deze opdracht ga je een aantal zaken onderzoeken over het bedrijf dat is uitgekomen bij opdracht 6. Het bedrijf moet passen bij het profiel EONS.

Veel kun je waarschijnlijk op de website van het bedrijf vinden, maar soms zal je misschien contact met het bedrijf moeten opnemen. Bel of mail het bedrijf dan, of ga even langs.

Je gaat de vragen over het bedrijf hieronder beantwoorden. Schrijf het antwoord kort op.

Dia 1: Begin

Naam en adresgegevens van het bedrijf, je naam en klas.

Dia 2: Inhoud

Hier zet je punt voor punt wat de onderwerpen van je presentatie zijn.

Dia 3: Doel van het bedrijf

Wat is het doel van het bedrijf? (wat voor product verkoopt het, of dienst levert het?)

Opdracht 9 Schrijf een sollicitatie e-mail

Nu gaan we stap voor stap werken aan jouw sollicitatiemail. Deze opdracht maak je met de gegevens van het bedrijf waar jij onderzoek naar hebt gedaan en een presentatie hebt gemaakt.

Daarna wordt jouw kennis getoetst met de PTA-toets

Schrijfvaardigheid.

Let op: bewaar alle opdrachten goed, want als je deze goed maakt en leert is het schrijven van je echte e-mail een stuk makkelijker.

Om deze opdrachten goed te kunnen maken, leer je de theorie die je van jouw docent Nederlands krijgt en maak je een aantal opdrachten. Daarnaast krijg je van jouw docent een aantal oefenopdrachten.

Opdracht 10 Maak een presentatie van jouw bedrijf!

De antwoorden op de vragen van opdracht 7 ga je presenteren tijdens je mondeling examen.

Dit doe je met behulp van een PowerPointpresentatie. Je mag zelf bepalen hoe je PowerPoint eruit komt te zien, maar let wel op:

- Het lettertype moet duidelijk leesbaar zijn
- Zorg dat er geen taalfouten in de dia's staan
- Zet niet te veel tekst op je dia's. Je PowerPoint is een hulpmiddel. Je gaat niet voorlezen!

Je PowerPoint bevat in totaal 10 dia's. Hieronder staat nog eens precies wat in welke dia moet komen te staan.

Dia 1: Begin

Dit is een dia met de naam en adresgegevens van het bedrijf, je naam en klas.

Dia 2: Inhoud

Waar ligt de winst?

- Tijd – lestabel
- Delen van expertise
- Gezamenlijke verantwoordelijkheid
- Transfer van de ene situatie naar de andere situatie wordt duidelijker
- Vergroten betrokkenheid leerlingen
- Eigenaarschap docenten/vakken
- Eigenaarschap leerlingen
- Dialoog kwaliteit en beoordelen





Waar kan je dan aan denken?

- Vorm: mondeling, praktisch, groepswork, assessment, portfolio

Schooleigen examen laat praktisch ingestelde leerling 'shinen'

15 FEBRUARI 2022

Bij het Element, een vmbo-school in Amersfoort, zijn de grote schoolexamens allemaal projectmatig. Elke vakgroep bedenkt een werkstuk, opdracht of presentatie die meetelt voor het schoolexamen. “Zo spreken we ook eens andere talenten van de leerlingen aan.”



Waar kan je dan aan denken?

- Keuzemogelijkheden voor leerlingen:
tempo, inhoud, weging, vorm

Schoolexamens in eigen tempo

Kenmerkend voor **Roncalli SG** (vmbo-tl/havo/atheneum) zijn de dalton-identiteit en Eigen Tempo Werkwijze (ETW). De keuzevrijheid die hierin besloten zit, is doorgetrokken naar het schoolexamen.

Leerlingen van Roncalli moeten een minimaal aantal werkeenheden per leerjaar doorlopen, maar doen dat in hun eigen tempo. In samenspraak tussen school, leerlingen en ouders wordt bepaald welk tempo optimaal is. De meeste leerlingen volgen het reguliere tempo. Andere leerlingen volgen maatwerk, waarbij vertragen of versnellen mogelijk is.



Waar kan je dan aan denken?

- Keuzemogelijkheden voor leerlingen: tempo, inhoud, **weging**, vorm

Variabele weging van schoolexamenonderdelen

De Ruivenmavo van **2College** gaat uit van de gedachte dat iedere leerling anders is. Om aan die verschillen recht te doen, werkt de school met gepersonaliseerd leren volgens de systematiek van Kunskapsskolan. Het personaliseren van het schoolexamen is echter lastig omdat de waarde van het diploma niet in gevaar mag komen. Toch is er meer mogelijk dan vaak wordt gedacht. Zo hoef je niet voor alle leerlingen de schoolexamentoetsen dezelfde weegfactor te geven, als je dat van tevoren maar goed vastlegt in het PTA. De Ruivenmavo heeft bij biologie een jaar lang geëxperimenteerd met een variabele weging van een deel van het PTA. Leerlingen mochten voor drie schoolexamentoetsen zelf kiezen hoe zwaar deze meewogen in hun totale schoolexamencijfer voor biologie. Ze maakten deze afweging vooraf, op basis van de thema's van de toetsen.



Waar kan je dan aan denken?

- Vorm: mondeling, praktisch, groepswerk, assessment, portfolio

Portfolio

Als onderdeel van het schoolexamen nlt moeten de leerlingen hun onderzoeksvaardigheden aantonen met een portfolio. Daarin zitten allereerst bewijzen uit nlt zelf: elke periode doen leerlingen een nlt-project waarin ze naast kennis ook vaardigheden ontwikkelen. Daarnaast kunnen leerlingen bewijzen opnemen uit andere vakken (biologie, natuur- en scheikunde liggen voor de hand), uit relevante projecten in de onderbouw of uit relevante ervaringen buiten school.



Waar kan je dan aan denken? Voorbeeld Curio: portfolio

Leerjaar 4 Basis / Kader / Mavo: 4 modules

1. Kijk om je heen!
2. Kansen
3. Identiteit
4. Kennis



Module identiteit: fictie

- Vakoverstijgend
- Profielvakken
- Portfolio vanaf leerjaar 3

OVERZICHT VAN MIJN OPDRACHTEN	
1. Boek 1 lezen	Titel boek:
Boek 2 lezen	Titel boek:
2. <u>Graphic novel</u>	Titel boek:
3. Gedicht	Titel gedicht:
4. <u>Songwriting</u>	Mijn songtekst:
5. Korte film	Titel film:
6. Dagboekfragmenten	Onderwerp:



OPDRACHT 1: BOEK IDENTITEIT

Bij deze opdracht ga je je mening over **twee boeken met als thema Identiteit** geven. De boeken dat die je voor deze opdracht gebruikt, moeten goedgekeurd zijn door je docent. Je geeft de titels van de boeken door aan jouw docent en je schrijft deze ook in het overzicht op pagina 3.

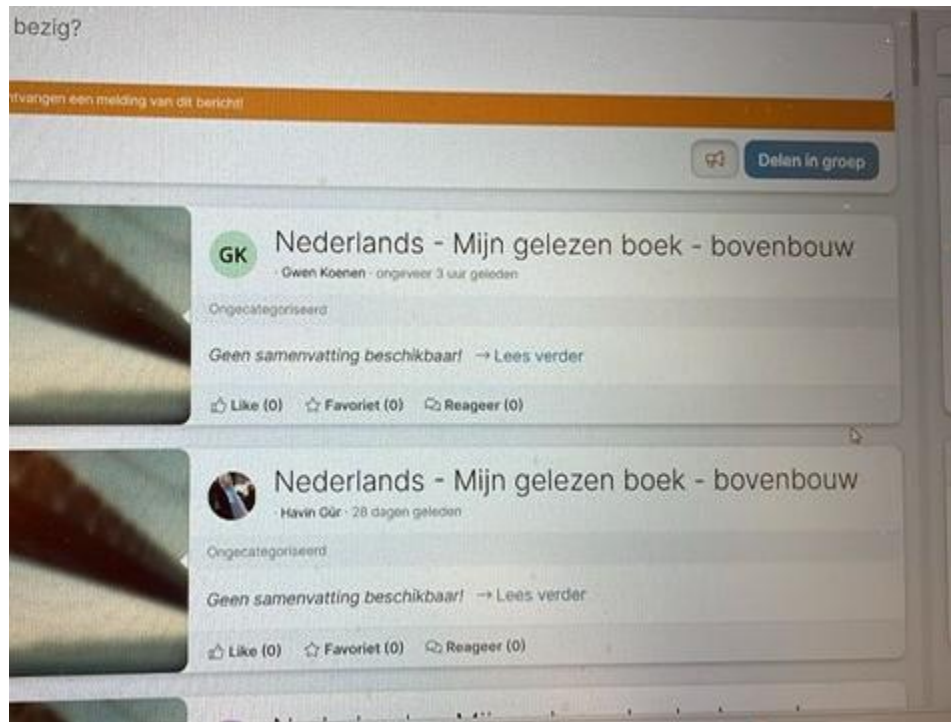
Hoe ga je dit doen?

1. Je leest tijdens en buiten de lessen Nederlands twee boeken.
In leerjaar 3 heb je al een boek gelezen en dit verwerkt in jouw portfolio van Simulise.
2. Maak van elk boek een boekverslag op een apart A4. Hierin geef je aan:

O De titel van het boek
O Wie is de schrijver?
O Waarom heeft de schrijver deze titel gekozen?
O Vertel iets over de identiteit van de hoofdpersoon
O Verzin 5 vragen aan de hoofdpersoon
O Welk fragment past volgens jou het best bij identiteit? Waarom?
O Maak een samenvatting van het boek in minimaal 200 woorden met een inleiding, middenstuk en slot.
O Geef jouw mening over het boek met drie beoordelingswoorden



Leesdossier Simulise



Waar kan je dan aan denken?

- Maar ook...
 - Een docent Engels op een groene school, die de mondelingen afnam in de Intratuin en daar ook direct een feestje van maakte;
 - Een school die een onderzoekende houding van leerlingen wil stimuleren, heeft veel onderzoeks- en praktische opdrachten in het schoolexamen;
 - Een school met leerlingen met in het curriculum extra focus op communicatieve en sociale vaardigheden, traint en beoordeelt de leerlingen met behulp van externe stagebegeleiders.



Waar kan je dan aan denken?

‘Economie had een spel ontwikkelt waar je aan de knoppen van monetair beleid kon draaien en dan kon zien wat impact op de economie was. Je moest zelf beleid maken maar ook reageren op veranderingen van inflatie en investeringen.’

‘Bij Latijn moesten we een verdieping op een onderwerp doen wat redelijk free format was en toen hebben wij een boek geschreven vanuit verschillende perspectieven in Romeinse tijd’

‘We moesten energie opwekken. Dat werd met een gieter van het dak van de school in een bakje gieten dat aan een fietswiel zat om de dynamo te laten lopen.’

Een stad ontwerpen voor het profiel maatschappij en economie (wiskunde, economie en aardrijkskunde) soort van simcity spelen, maar dan zonder elektronische hulpmiddelen

We deden een keer een "moordonderzoek" omdat onze decaan was "vermoord". We gingen de inkt van een briefje analyseren bij scheikunde, handschrift en taalgebruik bij Nederlands en bloedspetters bij natuurkunde. Ik geloof nog meer bij andere vakken, maar weet niet meer precies wat.

‘Voor muziek moesten we zelf een muziektijdschrift samenstellen, met daarin o.a. een recensie van een album, maar ook roddel en achterklap mocht erin. Ik had op de cover John Bon Jovi een nieuw kapsel gegeven (een hippe boblijn)’

‘Ik had ooit een toets bij Engels over Shakespeare, waarbij we een scène moesten ensceneren en spelen met een groep. Daarmee moesten we laten zien dat we de tekst begrepen hadden’

‘Ik heb een keer een spel moeten maken bij geschiedenis. Soort ganzenbord werd het, als je 6 gooide werd je gekielhaald, bij 31 had je scheurbuik en 28 was wind mee.’

‘Het muziekexamen, dat was een volwaardige show in het stadstheater geworden. Spannend vond ik het, maar ook heel erg leuk.’

Ik heb een marktonderzoek gedaan voor een eigen gekozen uitvinding voor economie. Wij gebruikten een idee van het beste idee van Nederland. Veel van geleerd over hoe je onderzoekt of je idee rendabel is.

Bij wiskunde moesten we in groepjes een leuke (praktische) opdracht bedenken voor de onderbouw. En dat vond dan plaats in een groot park, dus het was de hele dag buiten en gaf mogelijkheden voor praktische opdrachten.

Uitwisseling | Toetsvisie van je school

Waarin (in je schoolexamen of PTA) herken je de toetsvisie en de onderwijsvisie van je school?

Wat is daarbij het schooleigen karakter van het schoolexamen?



Ophalen: voorbeelden van schooleigen karakter van het
schoolexamen?



Curriculum en toetsing

- Leerdoelen als vertrekpunt:
 - Vervolgens bedenk je op welke manier je gaat beoordelen of je leerlingen de leerdoelen hebben behaald;
 - En je denkt na over hoe je zicht krijgt op het leerproces van je leerlingen;
 - Ten slotte bepaal je welke activiteiten leerlingen helpen bij het bereiken van je leerdoelen.
- Ga je uit van de toets ipv leerdoelen: teaching to the test.



Curriculum en toetsing

- En toch:
 - De keuzes die je maakt binnen toetsing (hoe beoordeel ik en hoe krijg ik zicht op leerproces van de leerlingen), heeft invloed op de leeractiviteiten die je aanbiedt;
 - Toetsing stuurt onderwijs en leren;
 - Dat zie je bijvoorbeeld bij de keuzes die je maakt in je PTA.



In de ideale wereld?

- Visie op onderwijs
- Visie op toetsing en examinering
- Toetsbeleid
- ‘Ervaren’ toetsbeleid



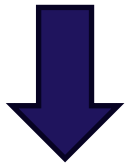
Toetsing | de praktijk

- Centraal examen leidend geworden in vorm en inhoud voor schoolexamen
- Schoolexamen leidend geworden voor voortgangstoetsing in de bovenbouw en gewone toetsing in onderbouw
- Toetsing stuurt (keuzes in) leren en onderwijs

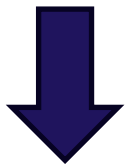


Toetsing volgt curriculum of andersom?

- Beoogde curriculum



- Keuzes in toetsing (bedoeling; vorm, inhoud, aantal,)



- Uitgevoerde curriculum

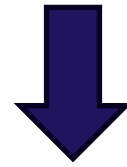


Toetsing volgt curriculum of andersom?

- Beoogde curriculum

Wat wil je als school,
docent, vakgroep?

Welke keuzes maak je?



- Keuzes in toetsing (bedoeling; vorm, inhoud, communicatie, aantal)



- Gerealiseerde curriculum



Beheersingsdoelen en ervaringsdoelen

Eindterm 5

De leerling spreekt afgestemd op doel, publiek en context. (B)

Het gaat hierbij om:

- teksten uit zakelijke genres, gerelateerd aan alledaagse, maatschappelijke, opleidings- en beroepscontexten;
- gestructureerd verwoorden van ideeën, ervaringen, gevoelens, gedachten, redeneringen en informatie in begrijpelijk en passend Nederlands;
- afstemmen van taalgebruik, stemgebruik, non-verbale communicatie en medium;
- afstemmen van inhoud op kennis, achtergrond en perspectief van het publiek;
- passend inzetten van taalregisters, retorische middelen en visuele ondersteuning.

Te denken valt aan:

- een pitch houden voor ouders tijdens een informatieavond over de ervaringen tijdens stages en de uitgevoerde opdrachten bij het praktijkvak;
- een informatieve presentatie geven over de gekozen vervolgopleiding;
- een informatieve podcast of korte documentaire maken;
- een promotiefilmpje over een boek, film of theaterstuk maken voor leeftijdsgenoten;
- een (interactieve) stadswandeling of rondleiding maken.

Eindterm 6

De leerling gebruikt taal op een creatieve manier. (E)

Het gaat hierbij om:

- op verschillende manieren verwoorden van ideeën, gedachten, ervaringen, gevoelens en fantasieën;
- zichzelf uiten door te experimenteren met klanken, woorden en zinnen;
- experimenteren met literaire en visuele middelen in teksten;
- verwoorden van keuzes met betrekking tot inhoud en vorm.

Te denken valt aan:

- verwoorden van ervaring en beleving van culturele activiteiten in een vormvrij cultureel zelfportret;
- een ikje schrijven over een gebeurtenis uit het eigen leven;
- een lied, raptekst, gedicht of kort verhaal schrijven met verhaalelementen uit andere verhalen;
- een eigen tekst of presentatie boeiender of aantrekkelijker maken door gebruik van visuele en literaire middelen;
- een reclameslogan schrijven waarin verschillende vormen van rijm voorkomen.

Beheersingsdoelen en ervaringsdoelen

Eindterm 31

De leerling toont inzicht in de vaktaal van de wiskunde. (B)

Het gaat hierbij om:

- beheersen van wiskundige symbolen;
- begrip tonen van wiskundige begrippen;
- begrip tonen van visuele representaties;
- vertalen van dagelijkse taal naar vaktaal en andersom.

Te denken valt aan:

- verschil herkennen tussen typen verbanden, zoals $f(p) = p^q$ en $f(p) = q^p$;
- schakelen tussen representaties van de afgeleide zoals $f'(x)$, $\frac{df}{dx}$, $\frac{dy}{dx}$, $\frac{dA}{dt}$, en differentiaalquotiënt;
- de begrippen hyperbool, parabool, exponentiële en logistische groei relateren aan de grafieken van functies;
- verwerken van online informatie in tabellen of infographics die gebaseerd zijn op technische of natuurwetenschappelijke statistieken.

Eindterm 34

De leerling herkent en gebruikt wiskunde in dagelijkse, maatschappelijke en onderwijsgerichte situaties. (E)

Het gaat hierbij om:

- vragen stellen vanuit wiskunde over de wereld;
- toepassen van wiskundige activiteiten en denkwijzen;
- gebruiken van wiskunde in andere vakken;
- evalueren van gebruik van wiskunde in cultuur en maatschappij.

Te denken valt aan:

- gebruiken van wiskunde bij informatievaardigheden, en de vakspecifieke benaderingswijze van maatschappijleer bij de analyse van maatschappelijke en politieke vraagstukken;
- combineren van de resultaten van wiskundige modellen en analyses van natuurwetenschappelijke vraagstukken over biodiversiteit, luchtkwaliteit, populatie, en weer en klimaat;
- verwijzen naar de inbreng vanuit wiskunde bij grotere opdrachten die gaan over natuurwetenschappelijke, economische en maatschappelijke vraagstukken;
- combineren van een modelleercyclus of statistische onderzoekscyclus met onderzoeksmethodieken van de natuurwetenschappelijke vakken.

SE-CE verdeling

Domeinindeling	Titel (sub)domein	Toewijzing SE-CE	
		SE	CE
Domein A	Communicatie		
Subdomein A1	Receptieve taalvaardigheid		X
Subdomein A2	Productieve taalvaardigheid	X	
Subdomein A3	Interactie	X	
Domein B	Taal		
Subdomein B1	Taal als systeem	X	X
Subdomein B2	Taal in beweging	X	
Domein C	Literatuur		
Subdomein C1	Literatuur als systeem	X	X
Subdomein C2	Literatuur in beweging	X	

Domeinindeling	Titel (sub)domein	Toewijzing	
		SE	CE
Domein A	Communicatie		
Subdomein A1	Rijke ervaringen met taal	X	
Subdomein A2	Receptie		X
Subdomein A3	Productie en interactie	X	
Domein B	Taalbewustzijn		
Subdomein B1	Taal als fenomeen	X	X
Subdomein B2	Taal en individu	X	
Domein C	Cultuurbewustzijn		
Subdomein C1	Cultuur in fictie	X	X
Subdomein C2	Cultuur in de maatschappij	X	X



Uitwisseling | Reflectie

- Bespreek aan je tafel wat na vandaag je eerste of volgende stap gaat zijn.
- Wat zou je (op termijn) willen aanpassen? Wees concreet. Mag gaan over het gehele schoolexamen of over een of meer specifieke toetsen.
 - Denk aan:
 - Inhoud
 - Vorm
 - Proces/uitvoering
 - Effect op leerlingen





Vereniging van scholen
in het voortgezet onderwijs

BEZOEKADRES
Aidadreef 4
3561 GE Utrecht
Kantoorgebouw Forum II

POSTADRES
Postbus 8282
3503 RG Utrecht

T 030 232 48 00

F 030 232 48 48

E info@vo-raad.nl

www.vo-raad.nl

Bedankt voor uw aandacht en graag tot ziens!
Meer weten? Mail naar tesschmeink@vo-raad.nl of
t.kaptein@curio.nl